

**Wijkvereniging 'Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes',
Bewonersoverleg Noordelijk Scheveningen,
Bewonersorganisatie Archipel en Willemspark,
Wijkvereniging Wittebrug en Duttendel,
Wijkoverleg Scheveningen Dorp,
Wijkoverleg Statenkwartier,
Wijkoverleg Zorgvlie,
Algemene Vereniging voor Natuurbescherming Den Haag en omstreken (AVN),
Fietsersbond,
Vereniging Vrienden van Den Haag,
vertegenwoordigers van de ruiterverenigingen en maneges Riouwstraat en Wittebrug,
Vrienden van de Regentesse**

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Den Haag

t.a.v. Dienst Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Projectmanagement Den Haag (PmDH)
t.a.v. mevr. M. Dijkstra
Postbus 12655
2500 DP Den Haag

Den Haag, 12 januari 2016

Betreft: zienswijze concept raadsbesluit Internationaal Park en Ambitiedocument

Geacht college, geachte mevrouw Dijkstra,

De bovenstaande organisaties ondersteunen de gemeentelijke ambitie om het Haagse groen optimaal in te richten en te onderhouden voor mens, plant en dier. Wij zijn echter van mening dat het voorliggende ambitiedocument onvoldoende doordacht is en onvoldoende bijdraagt aan de beoogde ambities en daardoor ook het noodzakelijke draagvlak mist. De brede onrust over deze plannen is daar een uiting van. Een dermate ingrijpende visie voor twee belangrijke op elkaar aansluitende groengebieden in Den Haag vergt een project-gestuurde organisatie, waarbij de inwoners van in ieder geval de omliggende wijken en andere belanghebbende organisaties actief betrokken worden.

Onderstaand treft u onze vier belangrijkste bezwaren en een voorstel voor het vervolg. De verschillende organisaties zullen u nog individuele reacties sturen, elk vanuit hun eigen invalshoek en kennisgebied. Samen vertegenwoordigen ze duizenden omwonenden en gebruikers van het park, waarvan we veel bezorgde reacties hebben gekregen.

Plannen bouwen onvoldoende voort op bestaande kwaliteit van het gebied als binnenduinbos

De Scheveningse Bosjes zijn een belangrijk onderdeel van de Haagse groengebieden en tevens onderdeel van de ecologische hoofdstructuur van Den Haag, waar de gemeenteraad eerder

belangrijke besluiten over heeft genomen (het groene beleidsplan Groen Kleurt de Stad, de Nota ecologische Verbindingszones, de Beheerverordeningen die recent zijn vastgesteld). Het is te karakteriseren als een binnenduïnbos, een bijzonder bos. Het is geenszins een aangelegd park zoals parken in andere grote steden of zoals het Zuiderpark in Den Haag. Alleen het Westbroekpark is een aangelegd park, de Scheveningse Bosjes zijn dat zeker niet. De bijzondere kwaliteit van dit gebied en de daarmee samenhangende recreatiemogelijkheden in de stad dienen ons inziens gekoesterd en versterkt te worden. Beter onderhoud en beheer zijn nodig om het gebruik te optimaliseren, maar vergen tegelijkertijd een onderbouwde visie op het langjarige beheer. De geplande grote entrees, een bank van 1 kilometer en een nieuw aan te leggen beek zijn volgens ons voorbeelden van elementen in het plan die afbreuk doen aan de natuurlijke beleving en kwaliteit van het bosgebied. Elementen die bovendien ook qua beheer de nodige aandacht zullen vragen en die ten koste zullen gaan van het beheer, de kwaliteit en de beleving van het geheel.

Geplande verbindingen ontberen functie zowel binnen het gebied als in het grotere geheel

Het is inderdaad heel jammer dat de Scheveningse Bosjes sinds de 2e Wereldoorlog worden doorsneden door een aantal belangrijke wegen en daarmee teveel als een aantal zelfstandige eenheden worden beschouwd. We merken op dat de Waterpartij, het Belvédèrduin, de bosstrook langs de Haringkade (achter Madurodam) en de zone langs de Scheveningse weg en het van Stolkpark allemaal onderdeel zijn van de oorspronkelijke Scheveningse Bosjes. Ten behoeve van de mogelijkheid om van het ene naar het andere deel van het totale gebied te komen zijn verbindingen voor zowel de natuur als de recreant zeer wenselijk. Vele van de nu voorgestelde verbindingen lijken daar geen functie in te hebben en lijken teveel op de tekentafel gemaakt. Een van de bruggen over de waterpartij komt uit op een niet te beklimmen steile oever van de Belvédèrduin, terwijl de bruggen over de Haringkade geen natuurlijke verbindingstromen lijken te faciliteren.

De verbindingen zouden ons inziens ook onderdeel moeten zijn in een groter geheel, bijvoorbeeld van een aantrekkelijke route tussen stad en strand en andere groengebieden. Dat ontbreekt in het plan in het geheel. De fietsroute langs de Scheveningseweg heeft slechts beperkt verdere recreatieve potentie. Overigens heeft de weg wel een belangrijke functie in woon-werk fietsverkeer. De uitwerking van een ondertunneling van de Teldersweg en een aantal hoofdroutes door middel van een 6 meter breed betonpad (met verlichting en daarnaast nog 4-5m halfverharding en een opengemaakte boszoom van 11m), zijn ambities die niet in dit groengebied passen en geenszins in de huidige vorm moeten worden vastgelegd. De effecten van dergelijke ingrepen zijn ingrijpend, vergen verder onderzoek en doen ons inziens in de voorgestelde vormgeving juist afbreuk aan hetgeen de Bosjes bijzonder maakt.

Brede en soms intensieve huidige gebruik onvoldoende belicht

Daarnaast is in het ambitiedocument voorbij gegaan aan de huidige natuur- en recreatiewaarde en gebruik van het gebied. In tegenstelling tot wat wordt geschreven, wordt het wel degelijk veel gebruikt. Velen komen genieten van de rust en natuur in de Scheveningse Bosjes; de mooie bloemen, speelweide en speelterrein en speelweide in het Westbroekpark en aan de Kerkhoflaan. Bij mooi weer staan park, bos en natuur altijd klaar en ook bij minder mooi weer zijn de bosjes nog steeds aantrekkelijk voor de broodnodige dagelijkse wandeling en als een geliefd hondenuitlaatgebied. Extra gebruik van het Westbroekpark voor evenementen heeft een negatieve impact op de huidige gebruikers.

Er is geen nul-meting voorafgegaan aan dit ambitiesdocument. De ontwikkelaar gaat er vanzelfsprekend vanuit dat het gebied een opwaardering krijgt door toevoeging van het geambieerde programma en attracties. Dat het programma en de attracties ook een grote negatieve invloed op de kwaliteit van het gebied zou kunnen hebben is nergens onderzocht. Terwijl in de gebiedsvisie staat: “De impact van eventueel nieuwe functies zal altijd worden onderzocht en er zal een zorgvuldige afweging plaatsvinden.” Het toevoegen van bijvoorbeeld hoogwaardige horeca zou gezien de recente ervaringen van de gemeente met het vinden van een hoogwaardige invulling van het voormalige midgetgolfterrein wel eens een stuk lastiger kunnen zijn dan in het plan verondersteld wordt en uiteindelijk gemakkelijk tot ongewenste kannibalisatie en marginalisatie van de winstgevendheid van bestaande voorzieningen kunnen leiden.

Door de vele toegevoegde nieuwe functies zal veel groen, oude bomen en ook onderbegroeiing, verloren gaan. Op verschillende plekken worden de ecologische verbindingen juist verstoord. De zandige bosbodem en bosopstanden zijn kwetsbaar en moeten met deskundige zorg behandeld worden. We bestrijden de conclusie van het rapport dat de Bosjes arm aan biodiversiteit zouden zijn. In het bos staan volop stinzen en kruiden op de bodem. Wel is er aandacht nodig voor de woekering van de Noorse esdoorn, een probleem dat beheersmatig makkelijk in de hand te houden is.

Belanghebbenden onvoldoende betrokken in het proces

Ook voorafgaand aan het collegebesluit hebben wij kenbaar gemaakt, dat de voorbereiding en besluitvorming over de plannen tekort schieten op het punt van de betrokkenheid van de omringende wijken en andere belanghebbenden bij de groengebieden van Den Haag. Weliswaar hebben een aantal wijken deel genomen in de begeleidingsgroep, van daadwerkelijke invloed en samenwerking was onvoldoende sprake. De plannen zijn door de gemeente *niet* gemaakt “in nauwe samenwerking met” bewoners en belanghebbenden, zoals beloofd in gebiedsvisie en collegeakkoord. Slechts een deel van de onderstaande organisaties is geraadpleegd. Daarbij zijn de voorstellen vluchtig gepresenteerd, zonder dat zij deze goed hebben kunnen bestuderen, of overleggen met hun achterban. In het raadsvoorstel wordt in de vervolgstap, de uitwerking voor de komende vijf jaar, geen aandacht besteed aan de gewenste organisatie daarvoor. Wij zijn van mening, dat bewoners een gelijkwaardige stem aan de gemeente bij dit plan dienen te hebben, met andere woorden op de participatie ladder het niveau “meebeslissen/ co-creatie” aan de tekentafel. Dit kan met behulp van een projectbureau worden vormgegeven en is de enige manier om consensus te bereiken over de uitvoering van planonderdelen. De visie is dermate ingrijpend voor de inwoners van Den Haag en zeker voor de omwonenden, dat directe betrokkenheid een voorwaarde is voor het benodigde draagvlak voor uitvoering.

Voorgestelde vervolgstappen om te komen tot een breed gedragen gezamenlijk plan

Wij zijn met u van mening, dat goed onderhoud en beheer de Scheveningse Bosjes weer allure kan teruggeven en dat de focus op het verbinden van de verschillende onderdelen tegemoet kan komen aan wensen van recreanten en evenzeer zal bijdragen aan een grotere natuurkwaliteit. Het huidige voorstel biedt daarvoor onvoldoende basis. Beide onderdelen vergen het nodige onderzoek en een daarop afgestemde organisatie, waar de inwoners van Den Haag deel van uitmaken.

We stellen dus voor dat het college alsnog besluit om een denktank van bewoners- en belangenorganisaties in te stellen, die in co-creatie met de gemeente en ondersteund door advies van deskundigen concrete voorstellen uitwerkt ten behoeve van College en Raad, in nauw overleg

met hun achterban, op basis van de reacties die zijn binnengekomen. Wij zijn gaarne bereid daar aan bij te dragen.

Met vriendelijke groet,

wijkvereniging Van Stolkpark, voorzitter G.C. Muller

Bewonersoverleg Noordelijk Scheveningen,

Bewonersorganisatie Archipel en Willemspark,

Wijkvereniging Wittebrug en Duttendel,

Wijkoverleg Scheveningen Dorp,

Wijkoverleg Statenkwartier,

Wijkoverleg Zorgvliet,

Algemene Vereniging voor Natuurbescherming Den Haag en omstreken (AVN),

Fietsersbond,

Vereniging Vrienden van Den Haag,

Vertegenwoordiging van de ruiterverenigingen en maneges uit de omgeving,

Vrienden van de Regentesse